

Wtorek, 11 września 2012 r.

I

(Rezolucje, zalecenia i opinie)

REZOLUCJE

PARLAMENT EUROPEJSKI

Rzekomy transport i nielegalne przetrzymywanie więźniów w krajach europejskich przez CIA

P7_TA(2012)0309

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 11 września 2012 r. w sprawie rzekomego udziału państw europejskich w organizowanym przez CIA transporcie i nielegalnym przetrzymywaniu więźniów na terenie tych państw: działania podejmowane w następstwie sprawozdania komisji TDIP PE (2012/2033(INI))

(2013/C 353 E/01)

Parlament Europejski,

- uwzględniając Traktat o Unii Europejskiej (TUE), w szczególności jego art. 2, 3, 4, 6, 7 i 21,
- uwzględniając Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej, w szczególności jej art. 1, 2, 3, 4, 18 i 19,
- uwzględniając Europejską Konwencję Praw Człowieka i załączone do niej protokoły,
- uwzględniając odnośne instrumenty ONZ z zakresu praw człowieka, w szczególności międzynarodowy pakt praw obywatelskich i politycznych z dnia 16 grudnia 1966 r., europejską konwencję o zapobieganiu torturom oraz niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu z dnia 10 grudnia 1984 r. oraz załączone do niej właściwe protokoły, a także międzynarodową konwencję o ochronie wszystkich osób przed wymuszonym zaginięciem z dnia 20 grudnia 2006 r.,
- uwzględniając art. 5 Paktu Północnoatlantyckiego z 1949 r.,
- uwzględniając rozporządzenie Rady (WE) nr 1236/2005 z dnia 27 czerwca 2005 r. w sprawie handlu niektórymi towarami, które mogłyby być użyte do wykonywania kary śmierci, tortur lub innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania ⁽¹⁾,
- uwzględniając program sztokholmski zatytułowany „Otwarta i bezpieczna Europa dla dobra i ochrony obywateli” ⁽²⁾ oraz komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów z dnia 20 kwietnia 2010 r. zatytułowany „Prze-strzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości dla europejskich obywateli. Plan działań służący realizacji programu sztokholmskiego” (COM(2010)0171),

⁽¹⁾ Dz.U. L 200 z 30.7.2005, s. 1.

⁽²⁾ Dz.U. C 115 z 4.5.2010, s. 1.

Wtorek, 11 września 2012 r.

- uwzględniając wytyczne w sprawie polityki UE wobec państw trzecich dotyczącej tortur i innego okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania, a także wytyczne UE w sprawie kary śmierci,
- uwzględniając deklarację brukselską przyjętą w dniu 1 października 2010 r. podczas szóstej konferencji komisji parlamentarnych właściwych ds. nadzoru nad służbami wywiadowczymi i bezpieczeństwa państw członkowskich Unii Europejskiej,
- uwzględniając wspólną ekspertyzę ONZ dotyczącą ogólnoświatowych praktyk związanych z tajnym przetrzymywaniem w kontekście walki z terroryzmem sporządzoną przez specjalnego sprawozdawcę ds. promocji i ochrony praw człowieka oraz podstawowych wolności w warunkach walki z terroryzmem, Martina Sheinina, specjalnego sprawozdawcę ds. tortur i innego okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania, Manfreda Nowaka, grupę roboczą ds. arbitralnych aresztowań, reprezentowaną przez wiceprzewodniczącego, Shaheena Sardar Aliego, oraz grupę roboczą ds. przymuszonych lub wymuszonych zaginięć, reprezentowaną przez przewodniczącego, Jeremy'ego Sarkina ⁽¹⁾,
- uwzględniając sprawozdanie Rady Praw Człowieka ONZ – sporządzone przez specjalnego sprawozdawcę ds. tortur i innego okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania – dotyczące głównie komisji śledczych powołanych w odpowiedzi na wzorce lub praktyki tortur albo innych form niewłaściwego traktowania ⁽²⁾,
- uwzględniając sprawozdanie specjalnego sprawozdawcy ds. promocji i ochrony praw człowieka oraz podstawowych wolności w warunkach walki z terroryzmem, Martina Sheinina, zatytułowane „Kompilacja dobrych praktyk dotyczących prawnych i instytucjonalnych ram i środków zapewniających poszanowanie praw człowieka przez agencje wywiadowcze w warunkach walki z terroryzmem, w tym praktyk dotyczących nadzoru na tymi agencjami” ⁽³⁾,
- uwzględniając wkład Rady Europy, przede wszystkim pracę byłego komisarza ds. praw człowieka, Thomasa Hammarberga, oraz europejskiego komitetu zapobiegania torturom, a także odnośne rezolucje Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy, zwłaszcza rezolucję pt. „Domniemane tajne więzienia i nielegalny transfer więźniów wewnątrz państw z udziałem krajów będących członkami Rady Europy” ⁽⁴⁾ oraz rezolucję pt. „Tajne więzienia i nielegalny transfer więźniów z udziałem krajów będących członkami Rady Europy: drugie sprawozdanie” ⁽⁵⁾, a także sprawozdanie Komisji Prawnej i Praw Człowieka Zgromadzenia Parlamentarnego pt. „Nadużywanie tajemnicy państwowej i bezpieczeństwa narodowego: przeszkody na drodze parlamentarnego i sądowego zbadania naruszeń praw człowieka” ⁽⁶⁾,
- uwzględniając sprawy al-Nashiri przeciwko Polsce, Abu Zubaydah przeciwko Litwie, Abu Zubaydah przeciwko Polsce oraz el-Masri przeciwko byłej jugosłowiańskiej republice Macedonii rozpatrywane przez wielką izbę Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w dniu 16 maja 2012 r.,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie komunikatu Komisji do Parlamentu i Rady zatytułowanego „Przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości w służbie obywateli – program sztokholmski” ⁽⁷⁾,
- uwzględniając swoje rezolucje z dnia 14 lutego 2007 r. ⁽⁸⁾ i 19 lutego 2009 r. ⁽⁹⁾ w sprawie rzekomego wykorzystania krajów europejskich przez CIA do transportu i nielegalnego przetrzymywania więźniów,

⁽¹⁾ A/HRC/13/42, 19.2.2010.

⁽²⁾ A/HRC/19/61, 18.1.2012.

⁽³⁾ A/HRC/14/46, 17.5.2010.

⁽⁴⁾ Rezolucja 1507 (2006).

⁽⁵⁾ Rezolucja 1562 (2007).

⁽⁶⁾ Dok. 12714, 16.9.2011.

⁽⁷⁾ Dz.U. C 285 E z 21.10.2010, s. 12.

⁽⁸⁾ Dz.U. C 287E z 29.11.2007, s. 309.

⁽⁹⁾ Dz.U. C 76E z 25.3.2010, s. 51.

Wtorek, 11 września 2012 r.

- uwzględniając swoje rezolucje w sprawie Guantánamo, zwłaszcza rezolucję z dnia 9 czerwca 2011 r. w sprawie decyzji o wykonaniu kary śmierci w Guantánamo ⁽¹⁾, rezolucję z dnia 4 lutego 2009 r. w sprawie powrotu i przesiedlenia więźniów z więzienia w Guantánamo ⁽²⁾ oraz rezolucję z dnia 13 czerwca 2006 r. w sprawie sytuacji więźniów w Guantánamo ⁽³⁾, a także zalecenie dla Rady z dnia 10 marca 2004 r. w sprawie prawa więźniów Guantánamo do sprawiedliwego procesu ⁽⁴⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 15 grudnia 2010 r. w sprawie sytuacji praw podstawowych w Unii Europejskiej (2009) – skuteczne wdrażanie po wejściu w życie traktatu lizbońskiego ⁽⁵⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 14 grudnia 2011 r. w sprawie unijnej polityki przeciwdziałania terroryzmowi: najważniejsze osiągnięcia i nadchodzące wyzwania ⁽⁶⁾,
- uwzględniając przemówienie, które w dniu 17 września 2008 r. wygłosił w Strasburgu Jacques Barrot, wiceprzewodniczący Komisji ⁽⁷⁾,
- uwzględniając oświadczenia Komisji dotyczące konieczności przeprowadzenia przez odnośne państwa członkowskie dochodzeń w sprawie zarzutów związanych z udziałem tych państw w programie wydawania w trybie nadzwyczajnym i tajnych więzień, a także dokumenty, w tym cztery pisma wystosowane do Polski, cztery pisma wystosowane do Rumunii oraz dwa pisma wystosowane do Litwy w latach 2007-2010, przekazane sprawozdawczyni przez Komisję,
- uwzględniając komunikat Komisji do Rady i Parlamentu z dnia 15 października 2003 r. w sprawie art. 7 Traktatu o Unii Europejskiej – Poszanowanie i promowanie wartości, na których opiera się Unia (COM(2003)0606),
- uwzględniając pismo z dnia 29 listopada 2005 r. wystosowane przez prezydentkę UE do Sekretarza Stanu USA, Condoleezy Rice, z prośbą o wszelkie „wyjaśnienia, których Stany Zjednoczone mogą udzielić w sprawie tych sprawozdań [dotyczących rzekomego przetrzymywania lub transportowania osób podejrzanych o terroryzm na lub przez terytorium niektórych państw członkowskich UE], w nadziei, że pomoże to uspokoić obawy Parlamentu i opinii publicznej”,
- uwzględniając 2748/2749. posiedzenie Rady do Spraw Ogólnych i Stosunków Zewnętrznych z dnia 15 września 2006 r., którego tematem była debata nad kwestią walki z terroryzmem i tajnych więzień,
- uwzględniając oświadczenie UE z dnia 7 marca 2011 r. wydane na 16. sesji Rady Praw Człowieka dotyczące wspomnianej wspólnej ekspertyzy ONZ w sprawie tajnych więzień,
- uwzględniając artykuł zatytułowany „Walka z terroryzmem a prawa człowieka”, którego autorami są Villy Sovndal, Gilles de Kerchove oraz Ben Emmerson, opublikowany w „European Voice” w dniu 19 marca 2012 r.,
- uwzględniając odpowiedź Sekretarza Stanu USA Condoleezy Rice z dnia 5 grudnia 2005 r. na pismo wystosowane przez prezydentkę UE w dniu 29 listopada 2005 r., w którym stwierdza ona, że „[...] wydanie w trybie nadzwyczajnym stanowi istotne narzędzie zwalczania terroryzmu. Nie tylko Stany Zjednoczone je stosują, ani nie tylko aktualny rząd”, zaprzeczając oskarżeniom o bezpośrednie zaangażowanie Stanów Zjednoczonych w tortury i podkreśla, że „celem” wydawania w trybie nadzwyczajnym nie było późniejsze torturowanie więźniów oraz oświadczenie Sekretarza Stanu USA Condoleezy Rice stwierdzające, że „my [Stany Zjednoczone] respektujemy suwerenność naszych partnerów” ⁽⁸⁾,

⁽¹⁾ Teksty przyjęte, P7_TA(2011)0271.

⁽²⁾ Dz.U. C 67E z 18.3.2010, s. 91.

⁽³⁾ Dz.U. C 300E z 9.12.2006, s. 136.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 102E z 28.4.2004, s. 640.

⁽⁵⁾ Dz.U. C 169E z 15.6.2012, s. 49.

⁽⁶⁾ Teksty przyjęte, P7_TA(2011)0577.

⁽⁷⁾ SPEECH/08/716, „Polityka zmierzająca do zapewnienia skutecznego egzekwowania praw podstawowych w terenie”.

⁽⁸⁾ „Remarks en route to Germany”, konferencja prasowa z Condoleezą Rice, Berlin, 5 grudnia 2005 r., i ‘Press Availability at the Meeting of the North Atlantic Council’, Bruksela, 8 grudnia 2005 r.

Wtorek, 11 września 2012 r.

- uwzględniając, że były prezydent USA, George W. Bush, przyznał w swoim wystąpieniu wygłoszonym w East Room Białego Domu w dniu 6 września 2006 r., że istniały nadzorowane przez CIA programy wydawania w trybie nadzwyczajnym i tajnego przetrzymywania więźniów, w tym także podczas operacji zagranicznych,
- uwzględniając opublikowane w dniu 9 listopada 2010 r. wspomnienia George'a W. Busha,
- uwzględniając ujawnioną w sierpniu 2009 r. jawną wersję sprawozdania inspektora generalnego CIA, Johna Helgersona, z 2004 r. w sprawie przesłuchań organizowanych przez CIA za czasów prezydenta Busha,
- uwzględniając sprawozdanie Międzynarodowego Komitetu Czerwonego Krzyża z 2007 r. w sprawie traktowania 14 wyjątkowo cennych więźniów w areszcie CIA, które zostało upublicznione w 2009 r.,
- uwzględniając różne inicjatywy na szczeblu krajowym zmierzające do wyjaśnienia udziału państw członkowskich w prowadzonym przez CIA programie wydawania w trybie nadzwyczajnym i tajnego przetrzymywania więźniów, włączając w to śledztwo, które toczy się w Danii, śledztwa, które zakończono w Szwecji, dochodzenia prowadzone obecnie w Polsce i Wielkiej Brytanii, dochodzenia zakończone we Włoszech, Niemczech, na Litwie, w Portugalii i Hiszpanii, obejmujące wszystkie partie dochodzenia parlamentarne w Wielkiej Brytanii oraz poprzednie dochodzenia parlamentarne w Niemczech, na Litwie, w Polsce i Rumunii,
- uwzględniając dwuletnie portugalskie postępowanie sądowe, które zostało nagle zamknięte w 2009 r.,
- uwzględniając wnioski z krajowych dochodzeń zakończonych w niektórych państwach członkowskich,
- uwzględniając liczne doniesienia mediów i materiały dziennikarstwa śledczego, szczególnie – lecz nie tylko – doniesienia ABC News w 2005 r. ⁽¹⁾ i w 2009 r. ⁽²⁾ oraz doniesienia Washington Post w 2005 ⁽³⁾ r., bez których wydawanie więźniów w trybie nadzwyczajnym i ich przetrzymywanie pozostałyby tajemnicą,
- uwzględniając badania, przeprowadzone śledztwa i raporty sporządzane przez niezależnych badaczy, organizacje społeczeństwa obywatelskiego oraz krajowe i międzynarodowe organizacje pozarządowe od 2005 r., a w szczególności przez Human Rights Watch ⁽⁴⁾, Amnesty International i Reprieve,
- uwzględniając przesłuchania przeprowadzone przez Komisję Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych w dniu 27 marca 2012 r. oraz przez Podkomisję Praw Człowieka w dniu 12 kwietnia 2012 r., a także wizytę delegacji komisji LIBE na Litwie w dniach 25–27 kwietnia 2012 r., wizytę sprawozdawczyni w Polsce w dniu 16 maja 2012 r. oraz wszystkie pisemne i ustne informacje otrzymane przez sprawozdawczynię,
- uwzględniając wspólny wniosek o przekazanie danych lotniczych przedłożony dyrektorowi Eurocontrol przez przewodniczącą Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych oraz sprawozdawczyni z dnia 16 kwietnia 2012 r., a także obszerną odpowiedź otrzymaną od Eurocontrol w dniu 26 kwietnia 2012 r.,
- uwzględniając notatkę DG IPOL zatytułowaną „The results of the inquiries into the CIA's programme of extraordinary rendition and secret prisons in European states in light of the new legal framework following the Lisbon Treaty” [Wyniki dochodzeń w sprawie prowadzonego przez CIA programu wydawania w trybie nadzwyczajnym i tajnego przetrzymywania więźniów w państwach europejskich w świetle nowych przepisów wynikających z Traktatu z Lizbony],

⁽¹⁾ „Sources Tell ABC News Top Al Qaeda Figures Held in Secret CIA Prisons” [Informatorzy przekazali ABC News informacje o kluczowych członkach Al-Kaidy przetrzymywanych w tajnych więzieniach CIA], ABC News, 5.12.2005.

⁽²⁾ „Lithuania Hosted Secret CIA Prison To Get »Our Ear«” [Tajne więzienia CIA na Litwie dla poprawy stosunków z USA], ABC News, 20.8.2009.

⁽³⁾ 'CIA Holds Terror Suspects in Secret Prisons', 2.11. 2005, and 'Europeans Probe Secret CIA Flights', *Washington Post*, 17.11.2005.

⁽⁴⁾ Między innymi: oświadczenie Human Rights Watch w sprawie amerykańskich ośrodków detencyjnych w Europie, 6.11.2005; sprawozdanie Amnesty International Europe zatytułowane „Open secret: Mounting evidence of Europe's complicity in rendition and secret detention” [Ujawniona tajemnica: Coraz więcej dowodów w sprawie współudziału Europy w wydawaniu i tajnym przetrzymywaniu więźniów], 15.11.2010; sprawozdanie Reprieve zatytułowane „Rendition on Record: Using the Right of Access to Information to Unveil the Paths of Illegal Prisoner Transfer Flights” [Wydawanie więźniów w rejestrach: Wykorzystanie prawa dostępu do informacji w celu ujawnienia trasy lotów nielegalnie przewożących więźniów], 15.12.2011.

Wtorek, 11 września 2012 r.

- uwzględniając art. 48 i 50 Regulaminu,
- uwzględniając sprawozdanie Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych oraz opinię Komisji Spraw Zagranicznych (A7-0266/2012),
 - A. mając na uwadze, że Parlament potępił organizowane przez USA pod nadzorem CIA programy wydawania w trybie nadzwyczajnym i tajnych więzień, podczas których dochodziło do rozlicznych naruszeń praw człowieka, w tym bezprawnych i arbitralnych aresztowań, torturowania i innego złego traktowania, pogwałceń zasady non-refoulement oraz wymuszonych zaginięć; mając na uwadze, że komisja tymczasowa do zbadania sprawy rzekomego wykorzystania krajów europejskich przez CIA do transportu i nielegalnego przetrzymywania więźniów (zwana dalej komisją tymczasową) udokumentowała wykorzystanie europejskiej przestrzeni powietrznej i terytorium przez CIA oraz że Parlament nieustannie powtarzał swój apel o przeprowadzenie pełnych dochodzeń w sprawie współpracy rządów i agencji poszczególnych krajów w programie CIA;
 - B. mając na uwadze, że Parlament wielokrotnie wzywał do zwalczania terroryzmu przy pełnym poszanowaniu godności człowieka, praw człowieka i podstawowych wolności, w tym w ramach międzynarodowej współpracy w tym obszarze, w oparciu o europejską konwencję praw człowieka, Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej oraz krajowe konstytucje i ustawy o prawach podstawowych, a ostatnio powtórzył swoje wezwanie w sporządzonym przez siebie sprawozdaniu w sprawie unijnej polityki przeciwdziałania terroryzmowi, w którym stwierdził również, że poszanowanie praw człowieka jest warunkiem wstępnym dla zapewnienia skuteczności tej polityki;
 - C. mając na uwadze, że Parlament wielokrotnie i stanowczo potępił nielegalne praktyki, w tym „wydawanie w trybie nadzwyczajnym”, uprowadzenia, przetrzymywanie bez procesu, zaginięcia, tajne więzienia i torturowanie, a ponadto domagał się przeprowadzenia kompleksowych dochodzeń dotyczących stopnia rzekomego zaangażowania niektórych państw członkowskich we współpracę z organami Stanów Zjednoczonych, zwłaszcza z CIA, w tym na terytorium UE;
 - D. mając na uwadze, że celem niniejszej rezolucji jest „podjęcie działań politycznych w następstwie przeprowadzonego przez komisję tymczasową dochodzenia oraz do kontroli rozwoju sytuacji, szczególnie w przypadku, gdyby Rada lub Komisja miały nie podjąć odpowiednich działań, a także do określenia, czy istnieje wyraźne ryzyko poważnego naruszenia zasad i wartości, na których opiera się Unia Europejska, oraz do zalecenia w oparciu o art. 6 i 7 Traktatu o Unii Europejskiej rezolucji, która może okazać się niezbędna w tym kontekście”⁽¹⁾;
 - E. mając na uwadze, że UE opiera się na demokracji, przestrzeganiu zasady państwa prawa, praw człowieka i podstawowych wolności, a także na poszanowaniu godności człowieka i prawa międzynarodowego, nie tylko w ramach swoich wewnętrznych strategii politycznych, ale i w wymiarze zewnętrznym; mając na uwadze, że zaangażowanie UE w dziedzinie praw człowieka, wzmocnione wejściem w życie Karty praw podstawowych Unii Europejskiej i procesem przystąpienia do europejskiej konwencji praw człowieka, należy odzwierciedlać we wszystkich obszarach polityki, co zapewni skuteczność i wiarygodność polityki UE w dziedzinie praw człowieka;
 - F. mając na uwadze, że właściwy proces wskazania osób odpowiedzialnych ma zasadnicze znaczenie dla podtrzymania zaufania obywateli do demokratycznych instytucji UE, skutecznej ochrony i promowania praw człowieka w unijnej polityce wewnętrznej i zewnętrznej oraz zapewnienia prawomocnej i efektywnej polityki bezpieczeństwa opartej na rządach prawa;
 - G. mając na uwadze, że żadne państwo członkowskie nie wypełniło jak dotąd w pełni swoich zobowiązań w zakresie ochrony, zachowania, poszanowania międzynarodowych praw człowieka oraz zapobiegania ich naruszeniom;

⁽¹⁾ Ust. 232 ww. rezolucji Parlamentu z dnia 14 lutego 2007 r.

Wtorek, 11 września 2012 r.

- H. mając na uwadze, że w skład instrumentów regulujących unijną wspólną politykę zagraniczną i bezpieczeństwa (WPZiB) wchodzi: Powszechna deklaracja praw człowieka, Międzynarodowy pakt praw obywatelskich i politycznych oraz dwa protokoły fakultatywne do tego paktu, konwencja w sprawie zakazu stosowania tortur oraz protokół fakultatywny do tej konwencji, europejska konwencja praw człowieka, Karta praw podstawowych UE i Europejska konwencja o zapobieganiu torturom oraz nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu, które razem nie tylko całkowicie zakazują stosowania tortur, lecz również nakładają pozytywny obowiązek przeprowadzenia dochodzenia w związku z domniemanymi przypadkami torturowania oraz podejmowania działań naprawczych i zapewniania zadośćuczynienia; mając na uwadze, że w wytycznych w sprawie polityki UE dotyczącej tortur określono ramy dla unijnych „wysiłków na rzecz zapobiegania torturom oraz złemu traktowaniu i na rzecz wyeliminowania tych zjawisk we wszystkich częściach świata”;
- I. mając na uwadze, że w celu zagwarantowania propagowania prawa międzynarodowego i poszanowania praw człowieka wszystkie układy o stowarzyszeniu oraz umowy o handlu i współpracy muszą zawierać klauzule dotyczące praw człowieka, a także mając na uwadze, że UE prowadzi ponadto dialog polityczny z państwami trzecimi w oparciu o wytyczne dotyczące praw człowieka, które obejmują zwalczanie kary śmierci i tortur; mając na uwadze, że w ramach europejskiego instrumentu na rzecz wspierania demokracji i praw człowieka na świecie (EIDHR) UE wspiera organizacje społeczeństwa obywatelskiego, które zwalczają tortury i dostarczają wsparcia na rzecz rehabilitacji ofiar tortur;
- J. mając na uwadze, że przetrzymywanie w tajnych więzieniach, będące formą wymuszonego zaginięcia, może – jeśli będzie powszechnie lub systematycznie stosowane – być traktowane jako zbrodnia przeciwko ludzkości; mając na uwadze, że stany wyjątkowe i walka z terroryzmem tworzą sprzyjające warunki dla przetrzymywania w tajnych więzieniach;
- K. mając na uwadze, że mimo iż UE wykazała swoje zaangażowanie w zapobieganie znikom w zakresie tortur, przyjmując rozporządzenie Rady (WE) nr 1236/2005 ⁽¹⁾, zmienione ostatnio w grudniu 2011 r. ⁽²⁾, w którym wprowadzono zakaz wywozu i przywozu towarów, które nie mają żadnego praktycznego zastosowania innego niż do wykonywania kary śmierci, stosowania tortur oraz innego okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania, konieczne jest podjęcie dodatkowych działań w celu zapewnienia kompleksowego rozwiązania tego problemu;
- L. mając na uwadze, że poleganie jedynie na dyplomatycznych zapewnieniach dotyczących udzielenia zgody na ekstradycję lub deportację danej osoby do państwa, gdy istnieją uzasadnione podstawy do tego, by przypuszczać, iż osobie tej będzie w tym państwie grozić poddanie torturom lub złe traktowanie, jest sprzeczne z całkowitym zakazem stosowania tortur sformułowanym w prawie międzynarodowym, w prawie UE oraz w konstytucjach i aktach prawnych państw członkowskich ⁽³⁾;
- M. mając na uwadze, że Rada w dniu 15 września 2006 r. przyznała, że „istnienie tajnych więzień, w których aresztowani przetrzymywani są w próżni prawnej, nie jest zgodne z międzynarodowym prawem humanitarnym i międzynarodowym prawem karnym”, ale dotychczas nie uznała i nie potępiła zaangażowania państw członkowskich w program CIA, mimo iż wykorzystanie europejskiej przestrzeni powietrznej i terytorium przez CIA zostało potwierdzone przez władze polityczne i sądowe państw członkowskich;
- N. mając na uwadze, że w dalszym ciągu narusza się prawa człowieka w ramach programu CIA, o czym świadczy przede wszystkim trwające obecnie przetrzymywanie o charakterze administracyjnym Abu Zubaydah i Abd al-Rahima al-Nashiriego w zatoce Guantánamo, którym przyznano status ofiar w prowadzonym w Polsce dochodzeniu w sprawie tajnych więzień CIA;
- O. mając na uwadze, że badania przeprowadzone przez ONZ, Radę Europy, krajowe i międzynarodowe media, dziennikarzy śledczych oraz społeczeństwo obywatelskie ujawniły nowe szczegółowe informacje na temat lokalizacji tajnych więzień CIA w Europie, lotów w europejskiej przestrzeni powietrznej związanych z wydaniem w trybie nadzwyczajnym, a także transportowanych i przetrzymywanych osób;

⁽¹⁾ Dz.U. L 200 z 30.7.2005, s. 1.

⁽²⁾ Dz.U. L 338 z 21.12.2011, s. 31.

⁽³⁾ Art. 5 Powszechnej deklaracji praw człowieka, art. 7 Międzynarodowego paktu praw obywatelskich i politycznych, art. 3 europejskiej konwencji praw człowieka i powiązane orzecznictwo, a także art. 4 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.

Wtorek, 11 września 2012 r.

- P. mając na uwadze, że zlecenie przeprowadzenia nielegalnych działań na terytorium UE mogło zostać zainicjowane w kontekście wielostronnych lub dwustronnych porozumień NATO;
- Q. mając na uwadze, że dochodzenia krajowe i międzynarodowe badania dowodzą, iż członkowie Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego (NATO) w ramach walki z terroryzmem zgodzili się zobowiązać do działań, które pozwoliły na tajny ruch lotniczy i korzystanie z terytorium państw członkowskich UE w ramach prowadzonego przez CIA programu wydawania więźniów, wskazując na zbiorową wiedzę na temat programu ze strony państw członkowskich, które są również członkami NATO;
- R. mając na uwadze to, że we wspólnej ekspertyzie ONZ dotyczącej ogólnościowych praktyk związanych z tajnym przetrzymywaniem w kontekście walki z terroryzmem (A/HRC/13/42), sporządzonej przez specjalnego sprawozdawcę ds. promocji i ochrony praw człowieka oraz podstawowych wolności w warunkach walki z terroryzmem, specjalnego sprawozdawcę ds. tortur i innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, grupę roboczą ds. arbitralnych aresztowań oraz grupę roboczą ds. przymusowych lub wymuszonych zaginięć, wyszczególniono sposoby wykorzystywania tajnych więzień na terytoriach państw członkowskich UE w ramach programu CIA, a także to, że w pismach przesłanych do państw członkowskich zwrócono się o udzielenie dodatkowych informacji, które wyszczególniono w sprawozdaniach informacyjnych sprawozdawców specjalnych, m.in. w tym z dnia 23 lutego 2012 r. ⁽¹⁾;
- S. mając na uwadze, że w sprawozdaniu Rady Europy z 2011 r. stwierdza się, że dane uzyskane od polskich agencji w latach 2009-2010 „stanowią ostateczny dowód” na to, iż siedem powiązanych z CIA samolotów lądowało w Polsce, i mając na uwadze, że polskie media informowały, że postawiono zarzuty byłym szefom polskiego wywiadu i ujawniły możliwe kontakty między oficerami wywiadu a polskim rządem w sprawie wykorzystania więzienia CIA na terytorium Polski; mając na uwadze, że w 2011 r. rumuńscy dziennikarze śledczy próbowali ustalić lokalizację „czarnego punktu” w rumuńskim krajowym urzędzie rejestrowania informacji tajnych ⁽²⁾ na podstawie informacji dostarczonych przez byłych pracowników CIA; mając na uwadze, że istnieniu „czarnego punktu” zaprzeczyły rumuńskie władze oraz że dochodzenie przeprowadzone przez rumuński parlament nie wykazało jego istnienia; mając na uwadze, że byli libijscy dysydenci wszczęli postępowanie sądowe przeciwko Wielkiej Brytanii w sprawie bezpośredniego udziału jednostek MI6 w wydaniu, tajnym przetrzymywaniu i torturowaniu ich samych oraz członków ich rodzin;
- T. mając na uwadze, że władze Litwy podjęły próbę ujawnienia udziału Litwy w programie CIA poprzez przeprowadzenie dochodzeń parlamentarnych i sądowych; mając na uwadze, że w ramach śledztwa prowadzonego przez parlamentarną komisję ds. narodowego bezpieczeństwa i obrony w sprawie rzekomego transportu i przetrzymywania w niewoli osób aresztowanych przez CIA na terytorium Litwy ustalono, iż pięć powiązanych z CIA samolotów lądowało na Litwie w latach 2003 i 2005 oraz że dwa ośrodki specjalnie przystosowane do potrzeb przetrzymywania aresztowanych na Litwie (projekt nr 1 i 2) zostały przygotowane na prośbę CIA; mając na uwadze, że delegacja komisji LIBE podziękowała władzom Litwy za przyjęcie posłów do Parlamentu Europejskiego w Wilnie w kwietniu 2012 r. i za zezwolenie delegacji komisji LIBE na dostęp do projektu nr 2; mając na uwadze, że układ budynków i instalacji wewnętrznych wydaje się pozwalać na przetrzymywanie więźniów; mając na uwadze, że wiele kwestii dotyczących operacji CIA na Litwie wciąż nie zostało wyjaśnionych, mimo iż przeprowadzono w tej sprawie kolejne dochodzenie sądowe w 2010 r., które zakończono w styczniu 2011 r.; mając na uwadze, że władze litewskie wyraziły swoją gotowość do wznowienia dochodzenia w przypadku uzyskania nowych informacji; mając na uwadze, że urząd prokuratora generalnego zaoferował przekazanie dodatkowych informacji na temat śledztwa w odpowiedzi na pisemny wniosek Parlamentu;
- U. mając na uwadze, że portugalskie władze muszą jeszcze wyjaśnić wiele elementów wskazujących na to, że duża liczba lotów, zidentyfikowanych między innymi przez tymczasową komisję, służyła do transferów między Bagram, Diego Garcia, tajnymi więzieniami i Guantánamo;

⁽¹⁾ A/HRC/19/44.

⁽²⁾ „Inside Romania's secret CIA prison”, [Wewnątrz tajnego więzienia CIA w Rumunii], The Independent, 9.12.2011.

Wtorek, 11 września 2012 r.

- V. mając na uwadze, że badania i ustalenia sądów w sprawie rozwiązań logistycznych mających służyć jako przykrywką dla nielegalnych operacji, w tym plany fikcyjnych lotów, tajne loty krajowe samolotami lotnictwa cywilnego i wojskowego oraz wykorzystanie prywatnych firm lotniczych do przeprowadzania przez CIA akcji wydania w trybie nadzwyczajnym, ujawniły ponadto regularność i skalę europejskiego zaangażowania w program CIA; mając na uwadze, że analiza nowych danych przedstawionych przez Eurocontrol wspiera w szczególności argument, że w celu ukrycia pochodzenia i przeznaczenia transferów więźniów wykonawcy dokonujący misji wydawania więźniów zmieniali samoloty w trakcie międzylądowań;
- W. mając na uwadze, że UE opracowała politykę bezpieczeństwa wewnętrznego i zwalczania terroryzmu w oparciu o współpracę policyjną i sądową oraz promowanie wymiany informacji wywiadowczych; mając na uwadze, że politykę tę należy oprzeć na poszanowaniu praw podstawowych i rządów prawa, a także na efektywnym parlamentarnym nadzorze nad służbami wywiadowczymi;
- X. mając na uwadze, że według Europejskiego Komitetu do spraw Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu: „techniki przesłuchań stosowane w prowadzonych przez CIA zagranicznych obiektach detencyjnych z pewnością prowadziły do naruszenia zakazu tortur oraz niehumanitarnego i poniżającego traktowania”⁽¹⁾;
- Y. mając na uwadze, że stosunki między UE a Stanami Zjednoczonymi opierają się na silnym partnerstwie i współpracy w wielu obszarach oraz na wspólnych wartościach obejmujących demokrację, zasadę państwa prawa i prawa podstawowe; mając na uwadze, że po zamachach terrorystycznych w dniu 11 września 2001 r. UE i Stany Zjednoczone zwiększyły swoje zaangażowanie w walkę z terroryzmem, zwłaszcza poprzez wydanie w dniu 3 czerwca 2010 r. wspólnego oświadczenia w sprawie zwalczania terroryzmu; mając jednak na uwadze, że konieczne jest zapewnienie faktycznego przestrzegania zadeklarowanych zobowiązań oraz przewyższenie rozbieżności między strategiami politycznymi UE i Stanów Zjednoczonych w zakresie zwalczania terroryzmu;
- Z. mając na uwadze, że w grudniu 2011 r. władze Stanów Zjednoczonych przyjęły ustawę o udzielaniu zgody na działania na rzecz bezpieczeństwa narodowego (National Defense Authorization Act – NDAA), na mocy której wprowadzono do prawa możliwość bezterminowego przetrzymywania osób podejrzanych o zaangażowanie się w działania terrorystyczne na terytorium Stanów Zjednoczonych i która podważa prawo do sprawiedliwej proceduralnej i rzetelnego procesu sądowego; mając na uwadze, że zakres tejże ustawy został prawnie zakwestionowany;
- AA. mając na uwadze, że w dniu 22 stycznia 2009 r. prezydent Barack Obama podpisał trzy dekrety, na mocy których zakazano torturowania w trakcie przesłuchań, utworzono międzyagencyjną grupę roboczą, której celem jest dokonywanie systematycznych przeglądów strategii i procedur w zakresie przetrzymywania oraz analizowanie wszystkich pojedynczych przypadków, a także nakazano zamknięcie więzienia w Zatoce Guantánamo;
- AB. mając jednak na uwadze, że więzienie w Zatoce Guantánamo wciąż nie zostało zamknięte z uwagi na zdecydowany sprzeciw Kongresu Stanów Zjednoczonych; mając na uwadze, że w celu przyspieszenia jego zamknięcia Stany Zjednoczone wezwały państwa członkowskie UE do przyjęcia więźniów z obozu w Guantánamo; mając na uwadze, że Wysoki Komisarz NZ ds. Praw Człowieka wyraził głębokie rozczarowanie tym, że więzienie w Zatoce Guantánamo nie zostało zamknięte oraz że system arbitralnych zatrzymań ugruntował się;
- AC. mając na uwadze, że więźniowie z więzienia w Guantánamo wciąż podlegają sądom wojskowym, głównie w rezultacie decyzji prezydenta Stanów Zjednoczonych z dnia 7 marca 2011 r. o podpisaniu dekretu, na mocy którego zniesiono dwuletnie zawieszenie przeprowadzania nowych procesów wojskowych, oraz ustawy z dnia 7 stycznia 2012 r., na mocy której zakazano przenoszenia więźniów z obozu w Guantánamo do Stanów Zjednoczonych dla celów procesowych;

Ogólne

1. przypomina, że strategię na rzecz zwalczania terroryzmu mogą być skuteczne wyłącznie wtedy, gdy będą realizowane przy całkowitym poszanowaniu praw człowieka, a w szczególności prawa do sprawiedliwego procesu;

⁽¹⁾ Sprawozdanie Europejskiego Komitetu do spraw Zapobiegania Torturom z dnia 19 maja 2011 r. z wizyty na Litwie w dniach 14-18 czerwca 2010 r.

Wtorek, 11 września 2012 r.

2. powtarza, że kwestie zapewnienia skuteczności środków antyterrorystycznych i poszanowania praw człowieka nie są sprzeczne, są to cele wzajemnie się uzupełniające i wzmacniające; przypomina, że poszanowanie praw podstawowych stanowi czynnik o zasadniczym znaczeniu dla powodzenia polityki zwalczania terroryzmu;
3. podkreśla niezwykle delikatny charakter polityki zwalczania terroryzmu; jest zdania, że stosowanie tajemnicy mogą uzasadniać wyłącznie faktyczne zagrożenia dla bezpieczeństwa narodowego; przypomina jednak, że w żadnych okolicznościach tajemnica państwowa nie jest ważniejsza niż niezbywalne prawa podstawowe, a w związku z tym argumenty oparte na tajemnicy państwowej nigdy nie mogą być stosowane w celu ograniczenia prawnej odpowiedzialności państwa za przeprowadzenie dochodzenia w sprawie poważnych naruszeń praw człowieka; ocenia, że klasyfikacja niektórych informacji i tajemnicy państwowej nie powinna jednak być przedmiotem szerokich definicji oraz że nadużywanie tajemnicy państwowej i bezpieczeństwa narodowego stanowi poważną przeszkodę dla sprawowania demokratycznego nadzoru;
4. zaznacza, że w stosunku do osób podejrzewanych o terroryzm nie można prowadzić specjalnych postępowań; przypomina, że każda osoba powinna mieć możliwość skorzystania ze wszelkich gwarancji, jakie daje prawo do rzetelnego procesu sądowego, określone w art. 6 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności;
5. ponownie wyraża potępienie dla praktyk stosowanych w ramach wydawania w trybie nadzwyczajnym, tajnych więzień i torturowania, których stosowanie jest zakazane na mocy krajowego i międzynarodowego prawa nakładającego obowiązek przestrzegania praw człowieka i które naruszają m.in. prawa do wolności, bezpieczeństwa, godnego traktowania, wolności od tortur, non-refoulement, domniemania niewinności, sprawiedliwego procesu, adwokata i jednakowej ochrony na mocy prawa;
6. podkreśla konieczność ustanowienia zabezpieczeń w celu uniknięcia w przyszłości wszelkich naruszeń praw podstawowych przy wdrażaniu strategii antyterrorystycznych;
7. uważa, że państwa członkowskie zadeklarowały wolę podporządkowania się prawu międzynarodowemu, ale jak dotąd nie wypełniły właściwie spoczywającego na nich pozytywnego zobowiązania do przeprowadzenia dochodzenia w sprawie poważnych naruszeń praw człowieka związanych z programem CIA i ubolewa nad opóźnieniami w odpowiednim wyjaśnieniu tej sprawy w celu niezwłocznego pełnego zadośćuczynienia ofiarom tych działań, w tym złożenia przeprosin i wypłacenia rekompensaty w stosownych przypadkach;
8. uważa, że trudności napotkane przez państwa członkowskie przy próbie przeprowadzenia śledztw świadczą o nieprzebraniu w pełni ich międzynarodowych zobowiązań, co naraża na szwank wzajemne zaufanie do ochrony praw podstawowych, a tym samym odpowiedzialność spada na całą UE;
9. ponownie podkreśla, że zaangażowanie państw członkowskich i UE w dochodzenie w sprawie europejskiego zaangażowania w program CIA jest zgodne z zasadą szczerzej i lojalnej współpracy, o której mowa w art. 4 ust. 3 Traktatu UE;

Proces rozliczania osób odpowiedzialnych w państwach członkowskich

10. wyraża zaniepokojenie w związku z przeszkodami, z którymi borykają się parlamentarne i sądowe dochodzenia krajowe w sprawie udziału niektórych państw członkowskich w programie CIA, co zostało szczegółowo udokumentowane w sprawozdaniu Rady Europy z 2011 r. w sprawie nadużywania klauzuli tajemnicy państwowej i bezpieczeństwa narodowego, obejmującymi brak przejrzystości, utajnienie dokumentów, przewaga interesów narodowych i politycznych, wąski zakres dochodzeń, ograniczanie praw poszkodowanych do efektywnego uczestnictwa i obrony, brak rygorystycznych technik śledczych i współpracy między organami dochodzeniowym w całej UE; wzywa państwa członkowskie do unikania opierania krajowych postępowań karnych na podstawach prawnych, które umożliwiają zakończenie postępowania karnego poprzez odwołanie się do klauzul o przedawnieniu i mogą prowadzić do bezkarności, a także do przestrzegania zasady międzynarodowego prawa zwyczajowego, która stanowi, że klauzuli o przedawnieniu nie można i nie powinno się stosować w przypadkach poważnych naruszeń praw człowieka;

Wtorek, 11 września 2012 r.

11. apeluje do państw członkowskich, które nie wypełniły ciężących na nich zobowiązań o przeprowadzenie niezależnych i efektywnych dochodzeń w sprawie naruszeń praw człowieka przy uwzględnieniu wszystkich nowych dowodów, które zostały ujawnione; zwraca się w szczególności do państw członkowskich, aby zajęły się problemem istnienia na ich terytorium tajnych więzień lub problemem podejmowania działań, w których wyniku pozbawiano niektóre osoby wolności w ramach programu CIA w obiektach położonych na ich terytorium;

12. zauważa, że w wyniku dochodzenia parlamentarnego przeprowadzonego w Rumunii stwierdzono, że nie znaleziono żadnych dowodów na potwierdzenie istnienia tajnego więzienia CIA na rumuńskim terytorium; wzywa organy sądowe do wszczęcia niezależnego dochodzenia w sprawie domniemyanych tajnych więzień CIA na terytorium Rumunii, w szczególności w świetle nowych dowodów na temat połączeń lotniczych między Rumunią i Litwą;

13. zachęca Polskę do dalszego prowadzenia dochodzenia w sprawie tajnych więzień, ale ubolewa nad brakiem oficjalnego komunikatu w sprawie zakresu, przebiegu i stanu realizacji dochodzenia; wzywa polskie władze do przeprowadzenia z należytą przejrzystością rygorystycznego śledztwa, w ramach którego umożliwi się skuteczny udział ofiar i ich prawników;

14. stwierdza, że w ramach dochodzeń parlamentarnych i sądowych, które przeprowadzono na Litwie w latach 2009-2011 nie udało się dowieść, że więźniowie byli w tajemnicy przetrzymywani na Litwie; w świetle nowych dowodów przekazanych przez Eurocontrol w postaci informacji, że samolot N787WH, który miał przetransportować Abu Zubaydah, nie zatrzymał się w Maroku w dniu 18 lutego 2005 r. w drodze z Rumunii do Litwy, wzywa władze litewskie do uszanowania ich zobowiązania do ponownego otwarcia dochodzenia w sprawie udziału Litwy w programie CIA w przypadku, gdy pojawią się inne nowe informacje w tej sprawie; zauważa, że analiza danych przekazanych przez Eurocontrol ujawnia również nowe informacje na temat planów lotów łączących Rumunię z Litwą ze zmianą samolotu w Tiranie w Albanii w dniu 5 października 2005 r. oraz Litwę z Afganistanem ze zmianą samolotu w Kairze w Egipcie w dniu 26 marca 2006 r.; uważa, że ważne jest, aby zakres nowych dochodzeń obejmował nie tylko nadużycie uprawnień przez urzędników państwowych, ale także ewentualne bezprawne przetrzymywanie w niewoli i złe traktowanie osób na terytorium Litwy; zachęca urząd Prokuratora Generalnego do uzasadnienia stwierdzeń przedstawionych podczas wizyty delegacji komisji LIBE, w myśl których „kategoryczne” wnioski z dochodzenia sądowego brzmią, że „nie przetrzymywano żadnych więźniów w więzieniach objętych projektami nr 1 i 2 na Litwie”;

15. odnotowuje dochodzenie wszczęte w Wielkiej Brytanii w sprawie ekstradycji aresztowanych do Libii oraz z zadowoleniem przyjmuje decyzję o kontynuowaniu szerszego śledztwa w sprawie udziału Wielkiej Brytanii w programie CIA po zamknięciu dochodzenia; wzywa Wielką Brytanię do przeprowadzenia tego śledztwa z należytą przejrzystością, umożliwiając w nim skuteczny udział ofiar i społeczeństwa obywatelskiego;

16. przyznaje, że dochodzenia prowadzone przez państwa członkowskie muszą być oparte na solidnych dowodach sądowych i poszanowaniu krajowych systemów wymiaru sprawiedliwości oraz prawa UE, a nie tylko na spekulacjach mediów i opinii publicznej;

17. wzywa państwa członkowskie wymienione w sprawozdaniu tymczasowej komisji, takie jak Finlandia, Dania, Portugalia, Włochy, Wielka Brytania, Niemcy, Hiszpania, Irlandia, Grecja, Cypr, Rumunia i Polska, do ujawnienia wszystkich niezbędnych informacji na temat wszystkich podejrzanych samolotów powiązanych z CIA operujących na ich terytorium; wzywa państwa członkowskie do przestrzegania prawa do wolności informacji i odpowiedniego reagowania na wnioski o dostęp do informacji; wyraża w związku z tym zaniepokojenie faktem, że większość państw członkowskich – z wyjątkiem Danii, Finlandii, Niemiec, Irlandii i Litwy – nie zareagowała odpowiednio na wnioski od Reprieve i Access Info Europe o dostęp do informacji w celu przeprowadzenia dochodzenia w sprawie wydawania więźniów w trybie nadzwyczajnym;

18. wzywa państwa członkowskie do dokonania ponownego przeglądu obowiązujących przepisów i interpretacji dotyczących tortur, takich jak opinia prawna autorstwa Michaela Wooda (o której mowa w wyżej wymienionej rezolucji Parlamentu z dnia 14 lutego 2007 roku), w której mimo międzynarodowego orzecznictwa uznaje się za dopuszczalne pozyskiwanie i wykorzystywanie informacji zdobytych w wyniku tortur, pod warunkiem braku bezpośredniej odpowiedzialności za torturowanie (co zachęca i uzasadnia „zlecanie” tortur);

Wtorek, 11 września 2012 r.

19. wzywa wszystkie państwa członkowskie UE do podpisania i ratyfikowania Międzynarodowej konwencji w sprawie ochrony wszystkich osób przed wymuszonym zaginięciem;

20. w świetle rosnącej współpracy oraz wymiany informacji między służbami wywiadowczymi i agencjami bezpieczeństwa wzywa państwa członkowskie do zapewnienia pełnej kontroli demokratycznej nad tymi agencjami i ich działaniami poprzez odpowiedni nadzór wewnętrzny, wykonawczy, sędowniczy i niezależny nadzór parlamentarny, najlepiej poprzez wyspecjalizowane komisje parlamentarne o szerokim zakresie kompetencji i uprawnień, w tym do żądania informacji i dysponowania odpowiednimi zasobami do prowadzenia śledztwa i badań, tak aby mogły zbadać nie tylko kwestie takie jak polityka, administracja i finanse, ale także prace operacyjne agencji;

Odpowiedź instytucji UE

21. uważa, że podstawowe znaczenie ma to, by UE potępiła podmioty stosujące w ramach walki z terroryzmem jakiegokolwiek praktyki posiadające znamiona nadużyć, w tym wszelkie takie akty popełniane na jej terytorium, tak aby UE nie tylko mogła przestrzegać swoich wartości, lecz również aby mogła w sposób wiarygodny rozpowszechnić je w ramach swoich partnerstw zewnętrznych;

22. podkreśla, że Rada nigdy nie przeprosiła formalnie za pogwałcenie zapisanej w Traktatach zasady mówiącej o lojalnej współpracy między instytucjami unijnymi, kiedy próbowała wprowadzić w błąd Parlament Europejski, dostarczając celowo skrócone wersje akt mówiących o posiedzeniach Grupy Roboczej ds. Międzynarodowego Prawa Publicznego (COJUR) oraz Grupy Roboczej ds. Stosunków Transatlantycznych (COTRA) z udziałem prominentnych urzędników z USA; oczekuje przeprosin ze strony Rady;

23. oczekuje, że Rada wyda w końcu oświadczenie, w którym potwierdzi trudności, jakie napotkały państwa członkowskie w ramach dochodzeń dotyczących ich udziału w programie CIA;

24. wzywa Radę do udzielenia pełnego poparcia procesom ustalania prawdy i rozliczania osób odpowiedzialnych w państwach członkowskich poprzez oficjalne poruszenie tej kwestii na posiedzeniach WSiSW, wymianę wszystkich informacji, udzielanie pomocy w ramach śledztw oraz przede wszystkim udzielanie zgody na prośby dotyczące dostępu do dokumentów;

25. wzywa Radę do przeprowadzenia przesłuchań z właściwymi unijnymi agencjami bezpieczeństwa, zwłaszcza z Europolem, Eurojustem i koordynatorem UE ds. walki z terroryzmem, oraz do uzyskania informacji na temat ich wiedzy o zaangażowaniu państw członkowskich w program CIA oraz odpowiedzi UE; wzywa także Radę do przedstawienia środków bezpieczeństwa mających zagwarantować poszanowanie praw człowieka podczas wymiany dany wywiadowczych oraz ściśle rozdzielenie ról pomiędzy wywiadem a działaniami w zakresie egzekwowania prawa, tak aby agencje wywiadowcze nie otrzymywały zezwolenia do przyjmowania uprawnień do aresztowania i zatrzymywania, oraz do przedłożenia Parlamentowi sprawozdania w tej sprawie w terminie jednego roku;

26. zwraca się do Rady, aby stymulowała wymianę dobrych praktyk między państwami członkowskimi w zakresie kontroli parlamentarnej i prawnej służb wywiadowczych, włączając w te działania parlamenty krajowe i Parlament Europejski;

27. ponownie wzywa Radę i państwa członkowskie, aby wykluczyły traktowanie niewiarygodnych dyplomatycznych zapewnień za podstawę do ekstradycji lub deportacji osób uznawanych za zagrożenie dla bezpieczeństwa narodowego, jeżeli istnieje ryzyko poddania ich torturom lub maltretowania, lub też ryzyko sądzenia w oparciu o tak zgromadzone dowody;

28. wzywa właściwe organy do niepowoływania się na tajemnicę państwową w odniesieniu do międzynarodowej współpracy wywiadowczej w celu uniemożliwienia pociągania do odpowiedzialności i dochodzenia zadośćuczynienia, a ponadto nalega, aby stosowanie tajemnicy uzasadniały wyłącznie faktyczne zagrożenia dla bezpieczeństwa narodowego, przed którymi w każdym przypadku pierwszeństwo mają zobowiązania dotyczące niezbywalnych praw podstawowych, takie jak całkowity zakaz stosowania tortur;

Wtorek, 11 września 2012 r.

29. apeluje do właściwych władz o dopilnowanie tego, by wprowadzono wyraźne rozróżnienie między działaniami służb wywiadowczych i służb bezpieczeństwa z jednej strony a działaniami organów ścigania z drugiej strony, co umożliwi dalsze stosowanie ogólnej zasady „nemo iudex in sua causa”;

30. podkreśla, że komisja tymczasowa prowadząca dochodzenie, które stanowiło podstawę dla rezolucji z dnia 14 lutego 2007 r. i 19 lutego 2009 r., wskazała, jak poważne niedociągnięcia istniały w procedurach udzielania zezwoleń i kontroli samolotów cywilnych przelatujących nad przestrzenią powietrzną państw członkowskich lub lądujących na ich terytorium, które nie tylko były nadużywane przez CIA w ramach „wydawania w trybie nadzwyczajnym”, ale mogły zostać łatwo ominięte przez wszystkich członków przestępczości zorganizowanej, w tym sieci terrorystycznych; przypomina również kompetencje Unii w zakresie bezpieczeństwa i ochrony transportu oraz zalecenie Parlamentu dla Komisji w odniesieniu do regulacji i monitorowania zarządzania przestrzenią powietrzną UE, lotniskami i lotnictwem niekomercyjnym; w związku z tym wzywa UE i państwa członkowskie do nieopóźniania gruntownego przeglądu wdrożenia przez nie Konwencji o międzynarodowym lotnictwie cywilnym (konwencji chicagowskiej) w odniesieniu do zezwoleń i kontroli samolotów cywilnych przelatujących przez przestrzeń powietrzną państw członkowskich lub lądujących na ich terytorium w celu wzmocnienia bezpieczeństwa i zapewnienia systematycznych kontroli, obejmujących identyfikację pasażerów i członków załogi, tak aby zapewnić, że wszystkie loty zaklasyfikowane jako „loty krajowe” (które są wyłączone z zakresu konwencji chicagowskiej) uzyskiwały uprzednie i właściwe zezwolenia; przypomina również zalecenie Parlamentu w sprawie skutecznego egzekwowania przez państwa członkowskie postanowień Konwencji w sprawie przestępstw i niektórych innych czynów popełnionych na pokładzie statków powietrznych;

31. odnotowuje inicjatywy Komisji w odpowiedzi na zalecenia Parlamentu; uważa jednak za godne ubolewania, że nie stały się one częścią szerszego programu i strategii na rzecz zapewnienia rozliczenia osób odpowiedzialnych za naruszenia praw człowieka popełnionych w związku z programem CIA oraz zadośćuczynienia i wypłaty odszkodowania dla poszkodowanych;

32. wzywa Komisję do zbadania, czy w wyniku współpracy z programem CIA doszło do naruszenia przepisów UE, zwłaszcza tych dotyczących azylu i współpracy sądowej;

33. wzywa Komisję do ułatwienia i wspierania przestrzegającej praw człowieka wzajemnej pomocy prawnej i współpracy wymiarów sprawiedliwości pomiędzy organami śledczymi i prawnikami zaangażowanymi w rozliczanie osób odpowiedzialnych w państwach członkowskich w celu zapewnienia wymiany istotnych danych i promowania skutecznego wykorzystywania wszystkich dostępnych instrumentów i zasobów UE;

34. wzywa Komisję do przyjęcia w terminie jednego roku ram, w tym wymogów z zakresu sprawozdawczości dla państw członkowskich, dotyczących monitorowania i wspierania krajowych procesów rozliczania osób odpowiedzialnych, w tym wytycznych dotyczących śledztw w sprawie naruszeń praw człowieka, które będą oparte na standardach wypracowanych na szczelbu Rady Europy i ONZ;

35. wzywa Komisję, aby w związku z uchybieniami instytucjonalnymi ujawnionymi w kontekście programu CIA przyjęła środki mające na celu wzmocnienie zdolności UE do zapobiegania naruszeniom praw człowieka i ich rekompensowania na szczelbu unijnym oraz wzmocniła rolę Parlamentu;

36. wzywa Komisję do rozważenia zaproponowania środków na rzecz stałej współpracy i wymiany informacji między Parlamentem Europejskim i komisjami parlamentarnymi w celu nadzoru nad służbami wywiadowczymi i bezpieczeństwa państw członkowskich w sprawach, które wskazują na to, że na terytorium Unii Europejskiej podejmowane były wspólne działania służb wywiadowczych i bezpieczeństwa państw członkowskich;

37. wzywa Komisję do przedstawienia wniosków dotyczących opracowania ustaleń w sprawie demokratycznego nadzoru transgranicznych działań wywiadowczych w kontekście polityki UE na rzecz przeciwdziałania terroryzmowi; zamierza w pełni wykorzystać swoje uprawnienia parlamentarne w zakresie kontrolowania strategii antyterrorystycznych zgodnie z zaleceniami opracowanymi przez dział analiz Parlamentu (PE 453.207);

Wtorek, 11 września 2012 r.

38. wzywa Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich do zbadania błędów Komisji i Rady oraz europejskich agencji bezpieczeństwa, a w szczególności do zapewnienia, że Europol i Eurojust wykazują poszanowanie dla praw podstawowych i zasad dobrej administracji oraz lojalnej współpracy w odpowiedzi na zalecenia TDIP;

39. wzywa UE do dopilnowania, aby jej międzynarodowe zobowiązania były w pełni przestrzegane oraz aby unijne strategie polityczne i instrumenty polityki zagranicznej, takie jak wytyczne w sprawie polityki dotyczącej tortur i dialogi w zakresie praw człowieka, były wykorzystywane w pełni, dzięki czemu UE będzie w większym stopniu uprawniona do tego, by domagać się rygorystycznego wdrażania klauzul dotyczących praw człowieka w podpisywanych przez nią umowach międzynarodowych oraz by apelować do swoich największych sojuszników, takich jak Stany Zjednoczone, o przestrzeganie ich prawa krajowego i prawa międzynarodowego;

40. potwierdza, że międzynarodowa walka z terroryzmem oraz dwustronna i wielostronna współpraca międzynarodowa w tym obszarze, w tym w ramach NATO lub między służbami wywiadowczymi i służbami bezpieczeństwa, musi być prowadzona wyłącznie przy pełnym poszanowaniu praw człowieka i podstawowych wolności oraz pod odpowiednim demokratycznym i sądowym nadzorem; wzywa państwa członkowskie UE, Komisję, ESDZ i Radę do dopilnowania, aby zasady te były stosowane w ramach ich stosunków zagranicznych, a ponadto nalega, aby przed zawarciem jakiegokolwiek nowej umowy, zwłaszcza w sprawie współpracy wywiadowczej i wymiany informacji, podmioty te dokonywały dogłębnej oceny podmiotów, z którymi zawierają takie umowy, pod względem poszanowania praw człowieka, dokonywały przeglądów istniejących umów, w przypadku których druga strona nie przestrzega praw człowieka, a także aby informowały Parlament o rezultatach takich ocen i przeglądów;

41. wzywa do zadbania o to, aby naruszenia związane z ingerencją wyspecjalizowanych agencji innego państwa w sprawy suwerennych państw członkowskich UE w przyszłości się nie powtórzyły oraz aby walka z terroryzmem była prowadzona z poszanowaniem praw człowieka, podstawowych wolności, zasad demokracji i rządów prawa;

42. przypomina, że na mocy protokołu fakultatywnego do konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur wprowadza się wymóg stworzenia systemów monitorowania, obejmujących wszystkie przypadki pozbawiania wolności, a ponadto nalega, by stosowanie tego międzynarodowego instrumentu stanowiło dodatkowy sposób ochrony; zdecydowanie zachęca kraje partnerskie UE do ratyfikowania tego protokołu fakultatywnego i do stworzenia niezależnych krajowych mechanizmów zapobiegawczych, które będą zgodne z zasadami paryskimi, a także do ratyfikowania Międzynarodowej konwencji w sprawie ochrony wszystkich osób przed wymuszonym zaginięciem;

43. zgodnie z prawem międzynarodowym, a zwłaszcza art. 12 konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur, ponownie wzywa wszystkie państwa, którym stawiane są wiarygodne zarzuty, do podjęcia wszelkich możliwych działań mających na celu udzielenie niezbędnych wyjaśnień i – jeśli zarzuty te się utrzymują – do przeprowadzenia dogłębnych dochodzeń i śledztw dotyczących domniemanych przypadków wydawania w trybie nadzwyczajnym, tajnych więzień, torturowania i innych poważnych naruszeń praw człowieka, aby ustalić prawdę oraz w razie konieczności określić odpowiedzialność, wyciągnąć konsekwencje i zapobiec bezkarności, w tym – jeśli istnieją dowody na odpowiedzialność karną – doprowadzić osoby odpowiedzialne przed wymiar sprawiedliwości; wzywa w związku z tym wysoką przedstawiciel/ wiceprzewodniczącą Komisji i państwa członkowskie do przedsięwzięcia wszelkich środków niezbędnych do dopilnowania, by podjęte stosowne działania następcze związane ze wspólnym opracowaniem ONZ na temat praktyk stosowanych na świecie w odniesieniu do przetrzymywania w tajnych więzieniach w kontekście zwalczania terroryzmu, w szczególności w odniesieniu do pisma przesłanego w dniu 21 października 2011 r. przez dysponujących mandatem obejmującym procedury specjalne do 59 państw z prośbą skierowaną do ich rządów o udzielenie informacji na temat wdrożenia zaleceń sformułowanych we wspomnianym opracowaniu;

44. wzywa UE do zapewnienia, że państwa członkowskie UE, państwa stowarzyszone i partnerzy, zwłaszcza w ramach umowy z Kotonu, którzy zgodzili się przyjmować byłych więźniów obozu w Guantánamo, faktycznie zapewnią im pełne wsparcie w odniesieniu do warunków życia i ułatwią ich włączenie do społeczeństwa, zapewnią opiekę medyczną, w tym powrót do zdrowia psychicznego, dostęp do dokumentów tożsamości i podróży, możliwość korzystania z prawa do łączenia rodzin i wszystkich innych praw podstawowych przyznawanych osobom o statusie uchodźców politycznych;

Wtorek, 11 września 2012 r.

45. wyraża szczególne zaniepokojenie procedurą realizowaną przez amerykańską komisję wojskową w odniesieniu do Abda al-Rahima al-Nashiriego, który – jeśli zostanie uznany za winnego – może zostać skazany na karę śmierci; wzywa władze Stanów Zjednoczonych do wykluczenia możliwości skazania Abda al-Rahima al-Nashiriego na karę śmierci oraz ponownie wyraża swój niezmienny sprzeciw wobec kary śmierci we wszystkich przypadkach i niezależnie od okoliczności; zauważa, że sprawa Abda al-Rahima al-Nashiriego jest rozpatrywana przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka od dnia 6 maja 2011 r.; wzywa władze wszystkich krajów, w których był przetrzymywany Abd al-Rahim al-Nashiri, do przedsięwzięcia wszelkich dostępnych środków w celu dopilnowania, aby nie został on skazany na karę śmierci; apeluje do wysokiej przedstawiciel/ wiceprzewodniczącej Komisji o priorytetowe potraktowanie sprawy Abda al-Rahima al-Nashiriego ze Stanami Zjednoczonym w oparciu o wytyczne UE w sprawie kary śmierci;

46. ponownie podkreśla to, że pełne stosowanie klauzuli praw człowieka w umowach z państwami trzecimi ma podstawowe znaczenie dla stosunków między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi a tymi państwami, a ponadto jest zdania, że jest to dobry moment na to, by dokonać przeglądu sposobu, w jaki europejskie rządy współpracowały z aparatami represji dyktatur w imię walki z terroryzmem; jest w tym względzie zdania, że w ramach niedawno zmienionej europejskiej polityki sąsiedztwa należy udzielać zdecydowanego wsparcia na rzecz reformy sektora bezpieczeństwa, która musi zapewnić przede wszystkim wyraźne oddzielenie funkcji służb wywiadowczych i organów ścigania; wzywa Europejską Służbę Działań Zewnętrznych (ESDZ), Radę i Komisję do zacieśnienia współpracy z europejskim komitetem ds. zapobiegania torturom i z innymi właściwymi strukturami Rady Europy podczas planowania i realizowania wspólnie z państwami trzecimi projektów dotyczących wsparcia na rzecz walki z terroryzmem, a także przy okazji wszelkich innych prowadzonych z państwami trzecimi działań na rzecz walki z terroryzmem;

47. wzywa rząd byłej jugosłowiańskiej republiki Macedonii do określenia odpowiedzialności i pociągnięcia do odpowiedzialności za uprowadzenie – najwyraźniej przez pomyłkę – Khaleda El-Masriego, czego skutkiem było jego nielegalne przetrzymywanie i domniemane torturowanie; ubolewa, że prokuratura w Skopje nie przeprowadziła dochodzenia w sprawie skargi złożonej przez Khaleda El-Masriego; zauważa, że Europejski Trybunał Praw Człowieka zajął się tą sprawą oraz że wielka izba przeprowadziła pierwsze przesłuchanie w dniu 16 maja 2012 r.; jest zdania, że domniemane postępowanie rządu FYROM w związku z tą sprawą jest sprzeczne z podstawowymi zasadami UE dotyczącymi praw podstawowych i zasadą państwa prawa oraz że kwestia ta musi zostać należycie uwzględniona przez Komisję w trakcie kandydowania FYROM do przystąpienia do UE;

48. wzywa NATO i władze Stanów Zjednoczonych do przeprowadzenia własnych dochodzeń, do bliskiej współpracy z odpowiednimi parlamentarnymi lub sądowymi komisjami śledczymi z UE i państw członkowskich⁽¹⁾, w tym w odpowiednich przypadkach w postaci szybkiego reagowania na wnioski w sprawie wzajemnej pomocy prawnej, a także do ujawnienia informacji dotyczących programów wydawania w trybie nadzwyczajnym i innych praktyk naruszających prawa człowieka i podstawowe wolności oraz do udzielenia przedstawicielom prawnym osób podejrzanych wszystkich informacji niezbędnych do obrony ich klientów; wzywa do potwierdzenia, że we wszystkich umowach NATO, porozumieniach między NATO i UE oraz wszelkich innych porozumieniach transatlantyckich przestrzega się praw podstawowych;

49. z uznaniem odnosi się do inicjatyw społeczeństwa obywatelskiego w Stanach Zjednoczonych dotyczących stworzenia w 2010 r. niezależnej dwupartyjnej grupy roboczej zajmującej się analizowaniem polityki i działań rządu Stanów Zjednoczonych w zakresie ujmowania, przetrzymywania i sądenia „podejrzanych o terroryzm” oraz aresztowań dokonywanych przez Stany Zjednoczone w trakcie kadencji prezydenckich Billa Clintona, George’a Busha i Baracka Obamy;

50. wzywa Stany Zjednoczone, biorąc pod uwagę kluczową rolę partnerstwa transatlantyckiego i przywództwo Stanów Zjednoczonych w tym obszarze, do przeprowadzenia kompleksowych dochodzeń i wyciągnięcia konsekwencji w przypadku wszelkich nadużyć, jakich ten kraj się dopuścił, zagwarantowania pełnego stosowania odnośnego prawa krajowego i międzynarodowego w celu likwidacji prawnych „czarnych dziur”, zakończenia procesów wojskowych, pełnego stosowania prawa karnego wobec podejrzanych o terroryzm oraz o przywrócenie kontroli przetrzymywania i stosowania zasad habeas corpus, sprawiedliwego procesu, wolności od tortur, a także do niedyskryminacji obywateli innych państw względem obywateli Stanów Zjednoczonych;

51. wzywa prezydenta Baracka Obamę do wywiązania się ze złożonej w styczniu 2009 r. obietnicy zamknięcia więzienia w Zatoce Guantánamo, jak najszybszego umożliwienia każdemu więźniowi, któremu nie zostaną postawione zarzuty, powrotu do kraju pochodzenia lub innego bezpiecznego kraju, a także do bezzwłocznego przesłuchania tych więźniów Guantánamo, wobec których istnieją wystarczające

⁽¹⁾ Zob. m.in. wyżej wspomnianą rezolucję Parlamentu z dnia 9 czerwca 2011 r.

Wtorek, 11 września 2012 r.

dopuszczalne dowody, w ramach sprawiedliwego przesłuchania publicznego prowadzonego przez niezależny i bezstronny trybunał, a w przypadku ich skazania – do dopilnowania, że zostaną umieszczeni w więzieniu na terytorium Stanów Zjednoczonych zgodnie z właściwymi międzynarodowymi normami i zasadami; wzywa jednocześnie do przeprowadzenia dochodzenia dotyczącego naruszeń praw człowieka w Guantánamo i wskazania osób za nie odpowiedzialnych;

52. wzywa do tego, aby wszystkim więźniom, którym nie zostaną przedstawione zarzuty i których nie będzie można odesłać do kraju pochodzenia ze względu na rzeczywiste ryzyko tortur lub prześladowania, umożliwiono osiedlenie się w Stanach Zjednoczonych oraz by objęto ich ochroną humanitarną i udzielono należącego zadośćuczynienia⁽¹⁾, i apeluje do państw członkowskich o wyrażenie chęci przyjęcia takich byłych więźniów Guantánamo;

53. wzywa władze Stanów Zjednoczonych do zniesienia prawa do bezterminowego przetrzymywania bez postawienia zarzutu i bez procesu, wprowadzonego na mocy NDAA;

54. wzywa Konferencję Przewodniczących Delegacji do zapewnienia inicjowania dialogów parlamentarnych na temat ochrony praw podstawowych w ramach walki z terroryzmem w oparciu o wnioski określone we wspólnym opracowaniu ONZ na temat praktyk stosowanych na świecie w odniesieniu do przetrzymywania w tajnych więzieniach w kontekście zwalczania terroryzmu i w następstwie tego opracowania, a także w oparciu o kompilację dobrych praktyk ONZ dotyczących prawnych i instytucjonalnych ram i środków zapewniających poszanowanie praw człowieka przez agencje wywiadowcze w warunkach walki z terroryzmem, w tym praktyk dotyczących nadzoru na tymi agencjami;

55. zobowiązuje się do poświęcenia następnego wspólnego posiedzenia parlamentarnego z parlamentami państw członkowskich ożywieniu roli parlamentów w zapewnianiu rozliczenia osób odpowiedzialnych za naruszenia praw człowieka w kontekście programu CIA i promowaniu ściślejszej współpracy i regularnej wymiany pomiędzy krajowymi organami nadzoru odpowiedzialnymi za kontrolę służb wywiadowczych, w obecności właściwych władz krajowych, unijnych instytucji i agencji;

56. jest zdeterminowany kontynuować wypełnianie mandatu przyznanego mu przez komisję tymczasową na mocy art. 2, 6 i 7 Traktatu UE; zobowiązuje Komisję Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych wraz z Podkomisją Praw Człowieka do zabrania głosu na sesji plenarnej Parlamentu poświęconej temu zagadnieniu w rok po przyjęciu niniejszej rezolucji; uważa za niezbędne, aby w tym czasie przeprowadzana była kontrola stopnia wdrożenia wytycznych przyjętych przez Parlament oraz, jeśli jakieś wytyczne nie zostaną wdrożone, aby zostały zanalizowane powody, dla których to nie nastąpiło;

57. zwraca się do Rady, Komisji, Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich, rządów i parlamentów państw członkowskich, państw kandydujących i stowarzyszonych, a także Rady Europy, NATO, ONZ oraz rządu i obu izb Kongresu Stanów Zjednoczonych o informowanie Parlamentu o wszelkich mogących zaistnieć zmianach objętych zakresem sprawozdania;

*

* *

58. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji, Europejskiemu Rzecznikowi Praw Obywatelskich, rządowi i parlamentom państw członkowskich, państw kandydujących i stowarzyszonych, a także Radzie Europy, NATO, ONZ oraz rządowi i obu izbom Kongresu Stanów Zjednoczonych.

(1) Zob. ust. 3 ww. rezolucji Parlamentu z dnia 4 lutego 2009 r.